

تفاوت جنسیتی و هوش هیجانی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گلستان

عین اله ملایی*^۱، حمید آسایش^۲، بهزاد تقوی کیش^۳، مصطفی قربانی^۴

۱- کارشناس ارشد پرستاری و عضو هیأت علمی دانشکده پرستاری و مامایی بویه، دانشگاه

علوم پزشکی گلستان. ۲- کارشناس ارشد پرستاری و عضو هیأت علمی دانشکده پیراپزشکی قم، دانشگاه علوم پزشکی قم.

۳- کارشناس پرستاری دانشکده پرستاری و مامایی بویه، دانشگاه علوم پزشکی گلستان.

۴- دانشجوی دکتری اپیدمیولوژی، دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران.

چکیده

زمینه و هدف: در مطالعات مختلف به تفاوت جنسیتی در هوش هیجانی اشاره می شود و غالباً زنان و دختران را دارای هوش هیجانی بالاتر می دانند. هدف این مطالعه، تعیین تفاوت جنسیتی در هوش هیجانی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گلستان بوده است.

روش بررسی: در این مطالعه توصیفی- تحلیلی، ۱۸۰ نفر از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گلستان در سال ۱۳۸۷ به روش تصادفی انتخاب شدند. پرسشنامه هوش هیجانی سبیریا شیرینگ، به عنوان ابزار گردآوری داده ها استفاده شد که روایی و پایایی آن در مطالعات مختلف مورد تأیید قرار گرفته است (ضریب آلفای کرونباخ بین ۷۵ تا ۸۵ درصد گزارش شده است). داده ها با آزمون های آماری توصیفی و آزمون تی مستقل مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. در تمامی آزمون ها سطح معنی داری ۰/۰۵ درصد در نظر گرفته شد.

یافته ها: هوش هیجانی دانشجویان دختر ۱۰۴/۲ و پسران ۱۰۰/۱ بوده که این اختلاف از نظر آماری معنادار بوده است ($P=۰/۰۳$). دانشجویان دختر در مؤلفه های خودکنترلی، خود آگاهی و هوشیاری اجتماعی مقیاس هوش هیجانی نمرات بالاتری داشتند ($P<۰/۰۰۵$). در دو خرده مقیاس خودآنگیزی و مهارت اجتماعی، اختلاف معنی داری بین دو جنس وجود نداشت ($P>۰/۰۰۵$).

نتیجه گیری: همه مؤلفه های هوش هیجانی در دو جنس تفاوت ندارند، ولی مؤلفه های هوشیاری اجتماعی و خودکنترلی تحت تأثیر جنسیت قرار می گیرند.

کلید واژه ها: هوش هیجانی، تفاوت جنسیتی، دانشجویان علوم پزشکی

* نویسنده مسئول: عین اله ملایی، پست الکترونیکی: einfal5@yahoo.com

نشانی: گرگان کیلومتر ۵ جاده گرگان-ساری، دانشکده پرستاری و مامایی بویه، دانشگاه علوم پزشکی گلستان.

تلفن: ۰۱۷۱)۴۴۲۶۹۰۰ (نمابر: ۰۱۷۱)۴۴۲۵۱۷۱

وصول مقاله: ۹۰/۵/۸، پذیرش مقاله: ۹۰/۷/۳۰

مقدمه

در دهه‌ی اخیر، هوش هیجانی به یک مفهوم شناخته شده تبدیل شده است و تحقیقات زیادی در این حوزه صورت گرفته است. هوش هیجانی، مهارت های بین فردی و درون فردی زیادی را در بر می گیرد (۱) و به عنوان توانایی درک، ارزیابی و ابراز دقیق هیجانات تعریف می شود. مایر و سالووی، در آخرین تعریف خود به مؤلفه های دیگری از قبیل: تسهیل هیجانی تفکر، فهم و تحلیل هیجان ها و به کارگیری آگاهی هیجانی و تنظیم واکنشی هیجان به منظور ارتقای رشد هیجانی و عقلانی نیز اشاره نموده اند. این مهارت شناختی، انسان را در سازگاری با شرایط محیط زندگی، کنترل استرس ها و در نهایت زندگی مؤثرتر یاری می دهد (۲).

مطالعات نشان داده است که توانایی ابراز هیجان و همدلی در زنان بیشتر از مردان است و همچنین در روابط بین فردی میزان توجه ایشان به هیجانات افراد دیگر بیشتر است. در برخی مطالعات مشخص شده است که هوش هیجانی زنان بیشتر از مردان است (۳ و ۴ و ۵ و ۶) و مطالعاتی نیز وجود دارد که بر عدم اختلاف هوش هیجانی دختران و پسران دلالت دارند (۷ و ۸). در متون مشهور بیشتر به وجود تفاوت جنسیتی از نظر هوش هیجانی اشاره می - شود و غالباً زنان و دختران را دارای هوش هیجانی بالاتر می دانند. بر همین اساس، این مطالعه برای بررسی وجود تفاوت جنسیتی از نظر هوش هیجانی در بین دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گلستان انجام شد.

روش بررسی

در این مطالعه توصیفی - تحلیلی که در سال ۱۳۸۸ در دانشگاه علوم پزشکی گلستان انجام شد، تعداد ۱۸۰ نفر از دانشجویان به روش تصادفی انتخاب شدند. نمونه گیری به صورت تصادفی - وزنی، براساس جنسیت و دانشکده محل تحصیل صورت گرفت؛ بدین گونه که بعد از محاسبه حجم نمونه از بین کل تعداد دانشجویان بر حسب جنسیت

(مذکر و مؤنث) و دانشکده محل تحصیل (پرستاری، پزشکی و پیراپزشکی) تعداد نمونه مورد نیاز به صورت تصادفی منظم (لیست کلاس های هر گروه) انتخاب شد. جمع آوری داده ها در این مطالعه از طریق پرسشنامه های اطلاعات دموگرافیک و هوش هیجانی سبیریا شیرینگ جمع آوری شد.

پرسشنامه هوش هیجانی سبیریا شیرینگ، دارای ۳۳ سؤال با مقیاس لیکرت درجه ای (کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم) می باشد و دارای پنج مؤلفه اصلی خودآنگیزی (۷ سؤال)، خودکنترلی (۷ سؤال)، خودآگاهی (۸ سؤال)، هوشیاری اجتماعی یا همدلی (۶ سؤال) و مهارت اجتماعی (۵ سؤال) می باشد. برخی از سؤالات به صورت مثبت و برخی نیز منفی نمره گذاری می شوند. در ایران این پرسشنامه توسط میری، خانزاده، دهشیری، قنبری و همکاران آن ها مورد استفاده قرار گرفت و پایایی آن با استفاده از آلفای کرونباخ از ۷۵ تا ۸۵ درصد گزارش شده است (۹-۱۱).

داده ها در محیط نرم افزار آماری SPSS-16 با آزمون - های آماری توصیفی و آزمون تی مستقل مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در تمامی آزمون ها سطح معنی - داری ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

یافته ها

میانگین و انحراف معیار سن دانشجویان شرکت کننده در این مطالعه، $21/82 \pm 2/08$ سال بود و دانشجویان دختر ۵۶/۱ درصد از نمونه ها را به خود اختصاص داده بودند و ۹۰/۱ درصد از نمونه ها مجرد بودند. ۳۳/۷ درصد از دانشجویان در مقطع کاردانی و ۵۱/۲ درصد در مقطع کارشناسی تحصیل می کردند و دانشجویان رشته پزشکی فقط ۱۵/۱ درصد از نمونه ها را به خود اختصاص داده بودند. بیشترین شرکت کنندگان (۲۹/۳ درصد) در ترم ۴ و کمترین (۰/۶ درصد) در ترم ۱۰ مشغول به تحصیل بوده اند. میانگین هوش

Rogers و همکارانش نشان دادند فقط بین یکی از ابعاد هوش هیجانی (توانایی تنظیم خلق) و جنسیت (دختر بودن) ارتباط معکوس وجود دارد، به این صورت که مهارت کنترل خلق در دختران پایین تر است (۱۴).

در مطالعه Saklofske و همکارانش (۲۰۰۷) دختران در مقایسه با پسران به طور معنی داری هوش هیجانی بالاتری داشتند (۱۵).

در مطالعه نوربخش و همکارانش (۲۰۱۰) مشخص شده است که بین میانگین نمرات هوش هیجانی دو جنس، اختلاف معنی دار آماری وجود ندارد (۱۶).

نتیجه گیری

همه مؤلفه‌های هوش هیجانی در دو جنس تفاوت ندارند، ولی با اطمینان می توان گفت هوشیاری اجتماعی و خودکنترلی تحت تأثیر جنسیت قرار می - گیرند.

تشکر و قدردانی

ما از همکاری دانشجویان عزیز، معاونت محترم تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی گلستان و سایر عزیزانی که ما را در انجام این مطالعه یاری نمودند، تقدیر و تشکر می کنیم.

References

1. Katyal S , Awasthi E. Gender Differences in Emotional Intelligence among Adolescents of Chandigarh. Journal of Human Ecology 2005; 17(2): 153-55.
2. Mayer JD, Roberts RD, Barsade SG. Human Abilities: Emotional Intelligence. Annual Review Psychology 2008;59:507-36.
3. Harrod NR, Scheer SD. An Explanation of Adolescent Emotional Intelligence in Relation to Demographic Characteristics. Adolescence 2005; 40(159): 503-12.
4. Mandell B, Pherwani S. Relationship between Emotional Intelligence and Transformational Leadership Style: A Gender Comparison. Journal of Business and Psychology 2003; 17(3): 387-404.

هیجانی دانشجویان $12/57 \pm 102/29$ بود (دامنه تغییرات نمرات هوش هیجانی ۱۶۵-۳۳ می باشد). ۹۱ نفر (۵۲/۳ درصد) از دانشجویان، هوش هیجانی بالای میانگین داشتند.

آزمون تی مستقل که برای مقایسه مؤلفه های هوش هیجانی (خود انگیزی، خودکنترلی، خود آگاهی، هوشیاری و مهارت اجتماعی) دانشجویان دختر و پسر استفاده شد، نشان داد هوش هیجانی دانشجویان دختر $104/2$ و پسران $100/1$ بوده که میانگین نمره کل هوش هیجانی دختران بالاتر از پسران بود ($P=0/03$) و این اختلاف میانگین ها در مورد خرده مقیاس خودکنترلی، خود آگاهی و هوشیاری اجتماعی معنی دار بود ($P<0/05$). مؤلفه خود انگیزی و مهارت اجتماعی هوش هیجانی، در دو جنس تفاوت معنی داری نداشت ($P>0/05$) (جدول ۱).

جدول ۱: مقایسه میانگین نمرات هوش هیجانی و خرده مقیاس های

آن در بین دانشجویان دختر و پسر

مؤلفه های هوش هیجانی	پسر M (SD)	دختر M (SD)	آمار مستقل	ارزش P
خود انگیزی	19/07 (3/05)	19/51 (3/66)	-0/826	0/404
خود آگاهی	25/73 (3/68)	26/67 (3/09)	-1/77	0/07
خودکنترلی	20/89 (4/13)	22/30 (3/86)	-2/31	0/02
هوشیاری اجتماعی	17/76 (3/36)	19/11 (2/83)	-2/80	0/006
مهارت اجتماعی	16/60 (3/69)	16/56 (3/36)	0/071	0/943
نمره کل هوش هیجانی	100/08 (12/05)	104/18 (11/92)	-2/15	0/03

بحث

همان طور که مشخص شد در مطالعه حاضر، دانشجویان دختر هوش هیجانی بالاتری نسبت به پسران داشتند و همچنین مؤلفه های خودکنترلی، خود آگاهی و هوشیاری اجتماعی هوش هیجانی نیز در دختران به طور معنی داری بالاتر بود. این یافته با مطالعه قائدی و همکارانش (۱۲) و مطالعه محمد خانی و همکارانش (۱۳) همخوانی دارد، ولی با مطالعه معرفت و همکارانش که نشان دادند ارتباطی بین جنسیت دانشجویان و هوش هیجانی وجود ندارد (۹)، همخوانی ندارد.

5. Mayer ID, Caruso DR, Salovey P. emotional intelligence meets traditional standards for intelligence .2000; 27: 267-98.
6. Adeyemo DA. Demographic characteristics and emotional intelligence among workers in some selected organizations in Oyo State, Nigeria. Vision - The Journal of Business Perspective. 2008; 12(1).
7. Nasir M , Masrur R. An Exploration of Emotional Intelligence of the Students of IIUI in relation to Gender, Age and Academic Achievement. Bulletin of Education and Research. 2010; 32(1): 37-51.
8. Petrides K , Furnham A. Gender Differences in Measured and Self-Estimated Trait Emotional Intelligence. Sex Roles: A Journal of Research. 2000; 42(5-6): 449-61.
9. Khan zadeh A, Marefat H, Hejazi B, Jafari Kandowan GR. Relation of emotional intelligence and assertiveness with learners verbal participation. Foreign language research journal. 2006;38: 19-41. [Persian]
10. Dehshiri GH. Relation of emotional intelligence and time management with teachers job stress. Counseling Research Developments. 2003; 12: 53-64. [Persian]
11. Miri MR, Akbari Bourang M. The correlation between emotional intelligence and school anxiety among high school students in South Khorasan. Journal of Birjand University of Medical Sciences 2007; 14(1): 54-9. [Persian]
12. Ghaedi GH, Sabeti A, Rostami R, Shams J. Relationship between Emotional Intelligence and Defense Mechanisms. Daneshvar, Scientific-research Journal of Shahed University 2008; 15(74): 41-50. [Persian]
13. Mohammad khani SH, Bashghareh R. Relation of emotional intelligence and coping styles with students general health. Research in psychological health. 2007; 2(1): 37-47. [Persian]
14. Rogers P, Qualter P, Phelps G, Gardner K. Belief in the paranormal, coping and emotional intelligence. Personality and Individual Differences. 2006. 41, 1089-1105.
15. Saklofske DH, Austin EJ, Galloway J , Davidson K. Individual difference correlates of health-related behaviours: Preliminary evidence for links between emotional intelligence and coping. Personality and Individual Differences. 2007;42, 491-502.
16. Noorbakhsha SN, Besharata MA , Zareia J. Emotional intelligence and coping styles with stress. Procedia Social and Behavioral Sciences. 2010; 5: 818-22.

Gender Difference and Emotional Intelligence in Golestan University of Medical Sciences' Students

Einollah Molaei(MSc)*¹,Hamid Asayesh(MSc)²,Behzad Taghvakish (BSc)³
Mostafa Ghorbani (PhD)⁴

¹ Nursing Instructor, Golestan University of Medical Sciences. ² Nursing Instructor, Qom University of Medical Sciences. ³ BSc of Nursing Golestan University of Medical Sciences. ⁴ PhD Student of Epidemiology, Tehran University of Medical Sciences.

Abstract

Background and Objective: The relation between gender and emotional intelligence has been considered in different studies and it seems that females have higher emotional intelligence. We aimed to determine gender difference in emotional intelligence among students of Golestan University of medical sciences.

Materials and Methods: This descriptive-analytical study was conducted, 2008, on 180 students selected randomly. For data collection, we used a valid and reliable ($r= 0.75$ to 0.85) emotional intelligence questionnaire named Cyberia shrink. Descriptive statistics and independent t-test ($p \leq 0.05$) were used to analyze the data, using SPSS-16 software.

Results: As the results show, There is significant difference ($P=0.03$) between Females' emotional intelligence (104.2) and males' (100.1). Female students have higher scores in their self control, self awareness and social awareness ($P<0.05$). There is no the self motivation and social skills between males and females are not significantly different.

Conclusion: There is no difference in all components of emotional intelligence between two genders, but we can say self control and social awareness can be influenced by gender.

Key Words: Emotional intelligence, Gender difference, University student

---

* **Corresponding Author:** Einollah Molaei(MSc), **Email:** einfa15@yahoo.com